

STRIJD TEGEN DUIZENDKNOOP

Invasie exoot nauwelijks te stuiten

De Japanse duizendschoon moet bestreden worden, waarschuwt Ad Schoutens uit Gortel.

door **Andries Elskamp**

GORTEL - 'Kortom, wees voorzichtig met het lukraak meenemen en weggooien van planten', is de moraal van het verhaal van 'gebieds-uitvoerder' Ad Schoutens uit Gortel. „Ze hebben een vernietigende werking en je raakt ze nooit meer kwijt.”

Schoutens, werkzaam op het gebied van inrichting, onderhoud en beheer van landschappen, zit bijna dagelijks tussen exoten die veel erger zijn dan bospes of grote waterviel. Hij doelt met name op Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*), reuzenbalsemien (*Impatiens glandulifera*) en reuzenberenklauw (*Heraclium mantegazzianum*).

Het zijn exotische plantensoorten die langzaam maar zeker hele oerwouden vormen en bijna niet meer uit te roeien zijn. „Die bovendien zeer schadelijk zijn. Japanse duizendknoop kan hele funderingen vernielen of dijken aantasten. In België en Engeland kun je al geen hypotheek meer krijgen wanneer die plant op je terrein wordt aangetroffen. Reken maar dat dat soort maatregelen ook in Nederland te verwachten zijn. In ieder geval dat er vervoersverboden komen. Verdere verspreiding moet je proberen te voorkomen en daar is wetgeving voor nodig.”

“ Een heel klein stukje van de plant is genoeg om een nieuwe plant te laten ontkiemen

Ad Schoutens

In de regio is het probleem niet overal even heftig. Heerde en Apeldoorn hebben volgens Schoutens relatief veel Japanse duizendknoop. In Epe is dat veel minder. „Misschien door een beter beheer in Epe. Maar ook hier in Gortel zie je hier en daar al Japans duizendknoop groeien. De reuzenberenklauw is in Epe beter zichtbaar. Wandel maar eens langs de beken in het Kievitsveld. Een broedplaats voor Japanse duizendknoop is het Apeldoornse deel van het fietspad over de voormalige spoorbaan. Het stikt daar van Japanse duizendknoop. In Duitsland zie je hier en daar hele terreinen volstaan. Nee, Japans duizendknoop raken we niet meer kwijt. En de problemen beginnen nu pas echt te komen.”

Het lijken zulke schattige en weelderige planten. Ze doen het goed in vrijwel elke tuin en bloeien zo makkelijk en leuk. Kortom, je hebt er geen omkijken naar. Schoutens kent het positieve oordeel van vele mensen bij het zien van Japans duizendknoop. Maar schijn bedriegt, in dit geval in ernstige mate.

De reuzenberenklauw staat al in iets kwader reuk. De meters hoge plant veroorzaakt zeker bij warm en zonnig weer bij aanraking afschuwelijke rode en pijnlijke vlekken op de huid.

Kenmerk van beide planten? Ze horen van oorsprong niet thuis in Nederland. Het zijn dus exoten. En beide planten gedragen zich 'invasief'. Ze verdringen andere inheemse planten. „Kijk maar eens onder de bladeren van Japanse duizendknoop of de reuzenberenklauw. Daar groeit helemaal niets meer. Insecten en andere dieren tref je er evenmin aan. Ecologisch gezien verdringen beide planten al het andere leven. De biodiversi-

teit komt in het gedrang.”

In het eenzijdige schuilt ook een ander maatschappelijk gevaar, zelfs bij Japanse duizendknoop. Bekend is dat de wortels van deze planten tot drie meter diepte in de bodem kunnen reiken en de plant ook daarom al nauwelijks meer uit te roeien is. „Toch komt dat de stevigheid van dijken bijvoorbeeld niet ten goede. Juist door het enkel en alleen voorkomen van eenzelfde soort wortels verzwakken dijken en taluds. Hetzelfde geldt voor de reuzenberenklauw.”

De wortels van Japanse duizendknoop mogen dan hol zijn, ze bewegen zich bijna overal doorheen. Funderingen en asfalt zijn niet bestand tegen de plant. „Dat gaat een steeds groter probleem vormen.”

In hun eigen omgeving wordt de plant in toom gehouden door de natuurlijke omstandigheden. Schoutens is zelf betrokken bij een project in Amersfoort, waar gezocht wordt naar een manier om de plant aan te pakken. Daar schuilt ook eigen belang in voor de gemeente. Bouwterreinen die

'besmet' zijn met de plant zouden in de toekomst schadeclaims tot gevolg kunnen hebben. Schoutens is Amersfoort niet alleen beleidsmatig maar ook in de uitvoering en bij de bestrijding van Japanse duizendknoop te hulp geschoten. „De plant is lastig te bestrijden en heel moeilijk weg te krijgen. Maaien kan een averechts effect hebben. Een heel klein stukje van de plant kan genoeg zijn om een nieuwe plant te laten ontkiemen.”

„We mogen nog van geluk spreken dat de plant zich niet uitzaait.

■ **Ad Schoutens gaat de Japanse duizendknoop (voor in beeld) te lijf; de reuzenbalsemien in zijn linkerhand is hem ook een doorn in het oog.** foto Cees Baars

Nog niet. Maar dat zal geen tien jaar meer duren en dan wordt het probleem nog veel erger. Zoals dat ook het geval is met de reuzenberenklauw. Via water en dieren zaaien die planten zich snel uit. Ik vrees dat we het niet meer redden om beide planten uit Nederland weg te krijgen. Hooguit houden we die planten in toom”,

LANDELIJKE PROEF

- Meer dan 25 Nederlandse terreinbeheerders werken mee aan een landelijke praktijkproef om effectieve bestrijdingsmethoden te vinden.
- Ook Waterschap Vallei en Veluwe, de provincie Gelderland, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten zijn daarbij betrokken.
- De coördinatie van de proef is in handen van Stichting Probos in Wageningen.
- Op meer dan tachtig groeilocaties worden verschillende methoden uitgetoet: intensief maaien, afdekken, afgraven en behandeling met bestrijdingsmiddelen.
- Het onderzoek wordt in 2016 afgerond. Op dit moment is er nog onvoldoende informatie over het effect van de bestrijdingsmethoden, aldus Probos.
- Duizendknoop is - in drie varianten - afkomstig uit Oost-Azië en werd tussen 1829 en 184 vanuit Japan in Europa ingevoerd. In de loop van de tijd is de soort als een tuinplant over Europa verspreid.
- Via het dumpen van tuinafval is duizendknoop in bossen, natuurterreinen, parken, plantsoenen en langs wegen terechtgekomen.
- Verdere verspreiding vindt plaats door verplaatsing van grond met wortelstokken en onzorgvuldig maaien waarbij plantendelen worden verspreid.

➔ www.bestrijdingduizendknoop.nl

voorspelt Schoutens.

Bij de bestrijding is wel een breed offensief nodig, stelt de ingenieur uit Gortel. „Amersfoort doet alle moeite en ook waterschappen zijn inmiddels actief in het geweer tegen reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop. Maar in een naburige gemeente als Baarn herkennen ze het probleem niet eens. Terwijl daar hele bermen vol staan met Japans duizendknoop. Tja, dan heeft bestrijding ook niet zoveel zin. Je moet het samen doen en het gezamenlijk aanpakken.”